

بسمه تعالی

موضوع:

«بررسی پوشش خبری سایت بی‌بی‌سی فارسی در رویداد اعدام شیخ
نمبراقرالنمر در ۲۴ ساعت ابتدایی از منظر دو عنصر خبری چرا و چگونه»

درس: بررسی پوشش‌های خبری

استاد: مجید رضاییان

دانشجو: سید محمد مهدی حسینی

۹۳۰۲۷۱۲۳۸

نیمسال اول

۱۳۹۴-۹۵

فهرست مطالب

۳	مقدمه
۴	بیان مسئله
۴	سوالات تحقیق
۴	پیشینه تحقیق
۵	پیشینه رویداد
۵	روش تحقیق
۶	تعریف نظری و عملی مقولات
۹	جامعه آماری و حجم آن
۱۰	روش گرد آوری اطلاعات
۱۰	کدگذاری داده‌ها
۱۲	تجزیه و تحلیل داده‌ها
۱۴	میزان پرداختن به دو عنصر "چرا" و "چگونه"
۱۵	وضعیت تنوع فرم‌های خبری
۱۵	نتیجه‌گیری
۱۷	منابع

مقدمه

پایگاه‌های اطلاع‌رسانی در عصر ارتباطات و اطلاعات یکی از مهم‌ترین ابزارهای دسترسی به اهداف رسانه‌ای تلقی می‌شوند. از این رو پس از سال ۱۹۹۰ تأسیس و راه‌اندازی سایت‌ها، صورت گرفت و سازمان‌های ارتباطی همراه با مقوله مدیریت، آن هم از طریق مطالعه و پیدا کردن قواعد، تشکیل شد.

کارشناسان سایت‌های ارتباطی را مسیرهایی می‌دانند که از طریق آن‌ها پیامی به مخاطبان می‌رسد. با این مفهوم، رسانه باید تا حد مطلوب به مثابه گذرگاهی بی‌مقاومت برای پیام‌ها عمل کند.

یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد دنیای امروز، وجود ارتباطات وسیع و گسترده‌ی انسانی است، گسترش ارتباطات به ویژه ارتباطات الکترونیک، جامعه جدید را چنان از جوامع پیشین متمایز ساخته که عصر نو را عصر ارتباطات و جامعه امروز را جامعه اطلاعاتی خوانده‌اند. در چنین جامعه‌ای رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی به عنوان عنصر کلیدی در ارتباطات، نقش بس مهمی را ایفا می‌کنند.

سایت‌ها از میان تمامی ابزارها و فنون جدید، بیشترین تاثیر فرهنگی را دارند. پایگاه‌های اطلاع‌رسانی در پیدایش عادات تازه، تغییر در باورها و خلق و خوی و رفتار انسان‌ها، تکوین فرهنگ جهانی و نزدیک کردن جوامع و ملل سهمی شگرف دارند. البته میزان تاثیر سایت‌ها و نیز استقبال همگانی از آن‌ها در همه جوامع یکسان نبوده و تابع متغیر رشد فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی هر جامعه است.

هارولد لاسول، در بیان کارکردهای رسانه‌ها معتقد است که رسانه‌های جمعی باید به حراست از محیط، همبستگی بین اجزای گوناگون جامعه در پاسخ به نیازهای محیطی، انتقال میراث فرهنگی از نسلی به نسل دیگر، کمک نماید. مرتن و لازارسفلد به عنوان پیشگامان پژوهش در باب وسایل ارتباط جمعی، رسانه‌ها را دارای نقش‌هایی از این قبیل می‌دانند: وظیفه اخلاقی (حمایت از هنجارهای اجتماعی)، امکان اعطای پایگاه اجتماعی به اشخاص و گروه‌ها (آشکار نمودن یا ارتقای پایگاه‌های آن‌ها از طریق معروفیت دادن به آنان) و همچنین برخی کارکردهای نامطلوب.

نیازمندی انسان امروز به اطلاعات و اخبار در جهت دستیابی به رفاه بیشتر، بهتر زیستن و ارضای نیاز کنجکاوی، قدرت ساخت انگاره‌ها و شکل‌دهی افکار عمومی را به رسانه‌ها داده است و سایت‌ها به عنوان بهترین منابع شکل‌دهی افکار و تصورات ما از محیط پیرامون به‌ویژه در مورد رویدادهایی که خارج از دسترس، دید و تجربه مستقیم ما قرار دارند، نقش مهم و برجسته‌ای را ایفا می‌کند.

وبسایت BBC فارسی به عنوان یکی از رسانه‌های فارسی زبان و بین‌المللی که در سطح قابل قبولی از رسانه‌های حرفه‌ای فارسی زبان در خارج از کشور ایران و ذیل بنگاه BBC World به فعالیت می‌پردازد، این سایت با تمرکز بر رویدادهای پرازش برای مخاطبان فارسی زبان، مخصوصاً ایرانیان، سیاست‌های رسانه‌ای BBC را دنبال می‌کند.

بیان مسئله

BBC از جمله بنگاه‌های پخش خبر فعال در سطح بین‌المللی است. BBC در سایت خود، دارای بخش فارسی برای مخاطبان فارسی زبان است. وبسایت BBC فارسی تمرکز بیشتری بر روی مخاطبان فارسی زبان و مخصوصاً ایرانی دارد. در اغلب رویدادهای تاثیرگذار در سطح روابط بین‌الملل و موثر در ایران، BBC هوشمندانه به نقش‌آفرینی رسانه‌ای می‌پردازد. یکی از این رویدادها، اعدام شیخ نمر باقر النمر بود که منجر به قطع روابط دیپلماتیک ایران و عربستان سعودی شد.

در این پژوهش با بررسی پوشش خبری سایت BBC فارسی در ۲۴ ساعت پس از رویداد، در خصوص اخبار خاص این رویداد، از منظر دو عنصر خبری چرا؟ و چگونه؟ قصد داریم برخورد BBC فارسی را با این رویداد از منظر رویدادگرایی و فرایندمداری و تمرکز بر این رویداد بررسی کنیم.

سوالات تحقیق

- ۱- چه میزان از پوشش خبری سایت BBC فارسی در رویداد اعدام شیخ نمر به عناصر خبری "چرا" و "چگونه" پرداخته شده است؟
- ۲- بر اساس عناصر خبری مورد توجه سایت BBC فارسی، پوشش خبری این سایت رویدادگرایانه یا فرایندمدارانه بوده است؟
- ۳- BBC فارسی در پوشش خبری رویداد اعدام شیخ نمر از کدامیک از فرم‌های خبری بیشتر استفاده کرده است؟

پیشینه تحقیق

در پژوهش «بررسی تطبیقی محتوا و ساختار دو سایت BBC فارسی و VOA» که توسط جعفرپور (۱۳۹۱) در جامعه آماری سه ماه زمستان ۱۳۸۹ انجام گرفته است نشان داده شد که بیشتر مطالب BBC فارسی خبر بوده

و منطقه مورد توجه رویدادها بیشتر خاورمیانه و همچنین نوع بیشتر مطالب خارجی بوده است. ارزش خبری برجسته شده در بیشتر مطالب برخورد بوده است و عنصر خبری برجسته شده در لید در بیشتر مطالب «چه کسی» است، بار معنایی اکثر مطالب القایی، اقناعی، تبلیغی است و بیشتر امور داخلی کشورها (سیاسی) موضوع مطالب بوده است. خبرسازان بیشتر، مطالب دولت‌مردان و سیاست‌گزاران و سیاست‌مداران خارجی است. در بیشتر مطالب از تاکتیک جنگ روانی استفاده نشده است و در مطالبی هم که تاکتیک جنگ روانی مورد استفاده قرار گرفته، بیشتر از تاکتیک بک‌گراند بهره گرفته شده. حوزه جغرافیایی مطالب جهانی است و منبع بیشتر آن‌ها خبرگزاری‌های خارجی هستند، ماهیت خبر در بیشتر مطالب رویدادمدار است و بیشتر مطالب دارای عکس هستند، جنسیت عکس در اکثر مطالب مرد است و بیشتر مطالب از عکس آرشیوی استفاده کرده‌اند. اکثر مطالب دارای جهت‌گیری منفی و ساختار خبری سخت بودند.^۱

در پژوهشی دیگر با عنوان «تحلیل محتوای پوشش خبری سایت فارسی BBC» توسط آهنج (۱۳۸۴) نتایج نشان داده است که سایت فارسی BBC به اخبار سیاسی بیشتر از دیگر اخبار (اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و...) می‌پردازد و همان‌طور که هدف خبرگزاری BBC در کشورهای جهان سوم بیشتر به سمت رخدادهاست و به اخبار رویدادگرا متوجه است این سایت نیز از این قاعده مستثنی نبوده و به اخبار سیاسی و رویدادگرا بیشتر از دیگر اخبار پرداخته است.^۲

پیشینه رویداد

رویداد اعدام شیخ نمر، در روز شنبه ۱۲م دی‌ماه مصادف با ۲ ژانویه از طرف وزارت کشور عربستان اعلام شد. این رویداد از همان ابتدای اعلام مورد توجه رسانه‌ها مخصوصاً BBC فارسی و ایرنا قرار گرفت.

پیش از این اخبار دستگیری و اقدامات دولت عربستان نیز مورد توجه رسانه‌ها بود و با توجه به صدور حکم اعدام برای شیخ نمر، رسانه‌های متمرکز بر خاورمیانه اخبار شیخ نمر را پیگیری می‌کردند و انعکاس و پوشش خبری قابل توجه توسط رسانه‌های فارسی زبان قابل پیش‌بینی بود.

روش تحقیق

در این پژوهش روش تحقیق مورد استفاده، تحلیل محتوای کمی است. بررسی محتوا و اخبار منتشر شده، با در نظر گرفتن هر پاراگراف در فرم‌های متنی و هر دقیقه در فرم‌های غیر متنی (فیلم و صوت) به عنوان واحد تحلیل در روش تحلیل محتوای کمی، انجام خواهد شد.

مقوله‌ها: در این پژوهش برای هر مطلب (اعم از خبر، گزارش خبری، فیلم، گزارش تصویری و ...) مقولات زیر بررسی خواهد شد:

- ۱- فرم شامل: خبر، گزارش خبری، فیلم، عکس خبری
- ۲- حجم مطلب: تعداد کلمات یا تعداد تصاویر یا میزان زمان فیلم و صوت
- ۳- عنصر خبری: عناصر خبری مورد توجه در هر واحد تحلیل

تعریف نظری و عملی مقولات

خبر:

تعریف نظری

معادل کلمه خبر در زبان انگلیسی واژه news است. عده‌ای واژه انگلیسی news به معنی تازه‌ها را جمع واژه new می‌دانند و موارد فرانسوی nouvelles یا آلمانی neues آن را مثال می‌زنند، اما عده‌ای هم می‌گویند واژه انگلیسی news در واقع یک سرنام است که به چهار جهت اصلی west, east, north, south اشاره دارد. (شکرخواه، ۱۳: ۱۳۹۰)^۳

از خبر تعاریف متعددی توسط اندیشمندان مختلف بیان شده است.

لیل اسپنسر^۱، مؤلف کتاب خبرنویسی، خبر را شامل هر عمل و اندیشه واقعی که برای عده‌ی کثیری از خوانندگان جالب باشد معرفی می‌کند. و.ج. بلایر^۲، یک روزنامه‌نگار آمریکایی است، در کتاب روزنامه‌نویسی خود خبر را هر موضوع جاری روز می‌داند که به علت جاری و مورد توجه خوانندگان بودن، در مطبوعات منتشر می‌شود. س. مولی^۳ نویسنده کتاب خبریابی، خبر را نقل واقعی و عینی حوادث جاری مهمی که در روزنامه‌ها چاپ می‌شود و مورد توجه خوانندگان قرار می‌گیرد می‌شناسد. (نصرالهی، ۱۳۹۲: ۳۴)^۴

نصرالهی در کتاب خبرنویسی خود می‌نویسد: «خبر گزارش و بیان برخی از رویدادهای خبری است که ارزش‌های خبری دارد و در فرایند تبدیل رویداد به خبر، ممکن است تحت تاثیر عوامل درون‌رسانه‌ای و برون‌رسانه‌ای، از میزان عینیت آن کاسته شود» (نصرالهی، ۱۳۹۲: ۳۵)

^۱ Lyle Spenser

^۲ W. G. Bleyer

^۳ S. Maully

تعریف عملی

در این پژوهش، با توجه به فاصله زمانی کم نسبت به واقعه مورد نظر، مطالبی که با ارائه اطلاعات طولی یا عمودی، به متن رویداد و حوادث پیرامون آن اشاره دارند و ارتباط تنگاتنگی با رویداد «اعدام شیخ نمر» دارند، به عنوان خبر مورد پذیرش قرار گرفته است.

عناصر یا ارکان خبر:

تعریف نظری

شکرخواه در کتاب خبر خود می‌نویسد: «اگر ارزش‌های خبری به اخبار شکل می‌دهند، عناصر خبری اخبار را به نمایش می‌گذارند. هر اندازه که عناصر خبری کامل‌تر باشند، قیافه‌ی خبر از نظر اطلاعاتی که باید به مخاطب بدهد، جذاب‌تر خواهد بود.»^۵ او در همان کتاب عناصر خبری را که در غرب $W+H$ گفته می‌شود را به شکل زیر نام می‌برد:

- چه کسی (که)؟ (Who?)
- چه چیزی (چه)؟ (What?)
- کجا؟ (Where?)
- چه وقت (کی)؟ (When?)
- چرا؟ (Why?)
- چگونه؟ (چگونه)؟ (How?)

تعریف عملی

همانند تعریف نظری، با توجه به اینکه هر واحد تحلیل به کدامیک از عناصر ۶ گانه خبری پاسخ می‌دهند، عنصر خبری تعیین می‌گردد.

رویدادمداری/فرایندمداری

تعریف نظری

خبرهای رویدادمدار^۴: خبرهای مربوط به رویدادهای مشخص و معین یا موضوعاتی چون نشست‌ها و آتش‌سوزی‌ها که نقطه مقابل خبرهای فرایندمدار هستند.^۶

خبرهای فرایندمدار^۵: خبرهای پیچیده‌ای هستند که از یک گزارش یا مسئله مجرد و منفک، فراتر می‌روند تا درکی منظم، قاعده‌مند و جامع را منتقل سازند، نظیر گزارش‌های مربوط به پیامدهای عملکردهای یک دولت.^۷

تعریف عملی

خبرهای رویدادمدار: اخباری که بر اطلاعات عمودی و طولی، مرتبط با متن رویداد و بر ۴ عنصر ابتدایی خبر (که؟ کی؟ کجا؟ چه؟) متمرکز هستند را رویدادمداری در نظر می‌گیریم.

خبرهای فرایندمدار: اخباری که بر اطلاعات افقی، حاشیه‌ای و پیرامونی، مرتبط با پیشینه و عوامل شکل‌دهنده رویداد و بر ۲ عنصر انتهایی خبر (چرا؟ چگونه؟) متمرکز هستند را فرایندمدار در نظر می‌گیریم.

گزارش خبری:

تعریف نظری

گزارش خبری در واقع تشریح، توضیح توصیف یک رویداد خبری است که گزارشگر با دستمایه خبر به جزئیات وقوع آن می‌پردازد و اطلاعات تازه را با شیوه‌ای توصیفی ارائه می‌دهد و حس کنجکاوی مخاطب را که با خواندن خبر ارضا نشده و پرسش‌هایی بر جای گذاشته اقناع، می‌کند. (بدیعی و قندی، ۱۳۸۳: ۲۷۷)^۸

تعریف عملی

در این پژوهش گزارش‌هایی که در ساعات ابتدایی رویداد مورد نظر منتشر شده است و به توصیف ابعاد این رویداد و یا به توصیف پیشینه رویداد پرداخته است را گزارش خبری در نظر گرفته شده است.

فیلم/کلیپ:

تعریف عملی

قطعه‌های فیلم که در آن اخبار یا پیشینه رویداد ارائه شده است و یا ابعاد مختلف واکنش‌ها مورد توجه آن قرار گرفته است به عنوان فیلم یا کلیپ قبول خواهد شد.

^۴ Event- centered news

^۵ Process- centered news

عکس خبری:

تعریف عملی

تصاویر و گزارش‌های تصویری که از وقایع پیرامون رویداد «اعدام شیخ نمر» در رسانه‌های منتشر شده است به عنوان عکس خبری قلمداد شده است.

صوت/پادکست^۶:

تعریف نظری

پادکست یا پادپخش انتشار مجموعه‌ای از پرونده‌های رسانه دیجیتال است که توزیع آن در اینترنت با استفاده از فید صورت می‌گیرد، و توسط کاربران معمولاً بر روی یک پخش‌کننده موسیقی دیجیتال قابل دریافت و پخش است. این روش ارائه‌ی محتوا در سال ۲۰۰۴ محبوبیت و گسترش یافت؛ و گاه به آن رادیوی اینترنتی گفته می‌شود.^۹

تعریف عملی

فایل‌های صوتی که در آن به انتشار اخبار، گزارش و تفسیر پرداخته می‌شود.

جامعه آماری و حجم آن

در این پژوهش، جامعه آماری مورد نظر اخبار و مطالب منتشر شده در وبسایت BBC فارسی در فاصله زمانی ۲۴ ساعت پس از رویداد اعدام شیخ نمر است که بطور مستقیم درباره رویداد مورد نظر و نه رویدادهای موازی آن، منتشر شده است. این محتوا در طول روز ۱۲ و ۱۳ دی‌ماه یا ۲ و ۳ ژانویه در ساعات مختلف انتشار یافته است.

تعداد مطالب مورد نظر در BBC فارسی ۱۸ مطلب است. این مطالب به عنوان جامعه آماری این پژوهش مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

^۶ Podcast

نمونه‌گیری: در این پژوهش با توجه به قابل واریسی بودن تمام جامعه آماری، از روش سرشماری استفاده شده و جامعه آماری مورد نمونه‌گیری قرار نخواهد گرفت. حجم نمونه در این تحقیق برابر با حجم جامعه آماری است.

روش گردآوری اطلاعات

در این پژوهش تمامی مطالب از وبسایت BBC فارسی در تاریخ گفته شده (۱۲ و ۱۳ دی ماه/ ۲ و ۳ ژانویه) که بطور مستقیم درباره اعدام شیخ نمر و نه رویدادهای موازی آن، منتشر شده است، مورد ثبت قرار گرفته و بررسی شده است.

کدگذاری داده‌ها

در بررسی محتوای انتشار یافته در دو بنگاه خبری ایرنا و BBC فارسی، مطالب طبق جدول زیر کدگذاری شده است.

جدول ۱: کدگذاری محتوا

تیترمطلب	فرم	حجم	زمان انتشار	تاریخ انتشار	تعداد استفاده از عناصر در واحد تحلیل
	۱- خبر	تعداد	از ساعت ۱۱ صبح ۱۲ دی ماه تا ۱۱ صبح ۱۳ دی ماه (عددی)	۱- ۱۲ دی ماه	که؟
	۲- گزارش	مطالب		۲- ۱۳ دی ماه	کی؟
	۳- مصاحبه	(عددی)			کجا؟
	۴- تصویر	(عددی)			چه؟
	۵- اینفوگرافیک	تعداد			چرا؟
	۶- فیلم	کلمات			چگونه؟
	۷- صوت	(عددی)			

توجه به این نکته ضروری است که در شمارش عناصر در هر واحد تحلیل (متنی، پاراگراف و غیر متنی دقیقه) برای هر تعداد استفاده، فقط یک بار شمارش انجام شده است.

بنابراین می توان هر بار شمارش یک عنصر خبری را به معنی یک واحد تحلیل در محتوا شمرد.

برای مثال:

«در سال ۲۰۰۹ و پس از آنکه فیلم برداری ماموران امنیتی از زنان شیعه ای که به زیارت آرامگاه پیامبر اسلام در مدینه می رفتند به اعتراض شیعیان و دستگیری چند نفر منجر شد، شیخ نمر با اعتراض به تبعیض علیه شیعیان گفت اگر کرامت شیعیان به آنها برگردد شیعیان عربستان خواهان جدایی از این کشور خواهند شد.»

در پاراگراف بالا عناصر کی؟ چرا؟ که؟ هر کدام فقط یک بار شمارش می شوند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

داده‌های اخبار و مطالب منتشر شده توسط BBC فارسی در ۲۴ ساعت ابتدایی رویداد اعدام شیخ نمر در عربستان، از حیث فراوانی و بطور کمی، در جدول زیر (جدول شماره ۲) نمایش داده شده‌است:

جدول ۲ داده‌های تحلیل محتوای کمی

عناصر خبری	که؟	کی؟	کجا؟	چه؟	چرا؟	چگونه؟	جمع
تعداد واحد تحلیل پرداخته شده به عنصر خبری	۹۳	۱۸	۲۲	۱۰۸	۱۰۲	۵۳	۳۹۶
درصد هر عنصر خبری نسبت به کل	۲۳,۴۸	۴,۵۴	۵,۵۵	۲۷,۲۷	۲۵,۷۵	۱۳,۳۸	

جدول ۳ ریز داده‌های تحلیل محتوا

ردیف	تیتراژ	فرم	حجم	تاریخ	که؟	کی؟	کجا؟	چه؟	چرا؟	چگونه؟
۲	عربستان شیخ نمر، روحانی شیعه و ۴۶ نفر دیگر را اعدام کرد	خبر	۳۹۷	۱۲ دی	۴	۱	۱	۶	۸	۲
۱۴	واکنش سپاه به اعدام شیخ نمر: انتقام سختی گرفته خواهد شد	خبر	۲۵۴	۱۲ دی	۱			۴		
۱۱	شیخ نمر که بود؟	خبر	۹۰	۱۳ دی					۴	۶
۱۲	اخبار کوتاه زنده	خبر	۹۹۸	۱۳ دی	۱۶		۲	۱۶	۱۴	۶
۱۶	آیت‌الله سیستانی اعدام نمر و تعدادی دیگر در عربستان را اقدامی 'ظالمانه' خواند	خبر	۴۱۲	۱۳ دی	۸	۱	۲	۷		
۱۸	آمریکا: اعدام شیخ نمر می‌تواند به تنش‌های مذهبی در منطقه بیفزاید	خبر	۲۷۷	۱۳ دی	۲	۲		۴		
۱۳	جزئیات حمله به سفارت عربستان در تهران	صوت	۱۴:۰۰:۰۰	۱۳ دی	۵			۱	۱۰	۱۰

۱۵	آیت الله خامنه‌ای: انتقام الهی گریبان سیاستمداران سعودی را خواهد گرفت	صوت	۲:۲۹	۱۳ دی	۳			۳	۲	
۶	فیلم: شیخ نمر که بود و از کجا برآمد	فیلم	۳:۳۰	۱۲ دی	۱			۱	۴	۳
۱	اعتراض شیعیان جهان به اعدام شیخ نمر	فیلم	۳:۳۰	۱۳ دی	۲	۱	۲			۱
۷	واکنش‌ها به اعدام شیخ نمر؛ ایران کاردار عربستان را احضار کرد	گزارش	۷۲۲	۱۲ دی	۱۸	۱	۸	۲۴		۳
۸	شیخ نمر و فراز و نشیب روابط ایران و عربستان	گزارش	۱۲۹۸	۱۲ دی	۳	۲	۱	۵	۱۰	۵
۱۰	شیخ نمر، 'صدای بهار عربی در عربستان سعودی'	گزارش	۹۶۴	۱۲ دی	۲			۳	۲۱	۶
۴	آیت الله خامنه‌ای: انتقام الهی گریبان سیاستمداران سعودی را خواهد گرفت	گزارش	۹۵۹	۱۳ دی	۱۵	۳	۴	۱۵		۲
۵	ملاقات سرکنسول آمریکا با شیخ نمر به روایت ویکی‌لیکس	گزارش	۱۴۹۴	۱۳ دی	۳	۴	۲	۷	۲۱	۲
۹	اعدام شیخ نمر؛ از تشدید ناامنی در منطقه تا صف‌بندی نیروهای داخلی	گزارش	۱۵۸۹	۱۳ دی	۴	۲		۴	۱	۵
۱۷	روزنامه‌های تهران، اعدام شیخ نمر و مرگ یک دوستدار طبیعت	گزارش	۷۸۱	۱۳ دی	۱			۳	۵	
۳	اعدام روحانی معترض شیعه در عربستان؛ نظرات شما	نظرات شما	۴۵۶	۱۲ دی	۵	۱		۵	۲	۲
جمع		متنی	۱۰۶۹۱		۹۳	۱۸	۲۲	۱۰۸	۱۰۲	۵۳
		غیر متنی	۳۰:۲۹:۰۰							

جدول ۴ میزان توزیع انواع فرم‌های استفاده شده

فرم	حجم	درصد محتوای متنی
خبر	۲۴۲۸	۲۳,۷
گزارش	۷۸۰۷	۷۶,۳
فیلم	۷:۰۰	-
صوت	۱۶:۲۹	-

میزان پرداختن به دو عنصر "چرا" و "چگونه"

همان‌طور که در جدول شماره ۲ نشان داده شده است، میزان درصد دو عنصر چرایی و چگونگی بطور کلی حدوداً برابر ۳۹ درصد است. این بدان معناست که در داده‌های تحلیل شده، ۳۹ درصد از محتوای ارائه شده، دارای پاسخ به چرایی و چگونگی رخ دادن رویداد است و در راستای ریشه‌یابی و مقدمات بروز رویداد اعدام شیخ نمر و همچنین چگونگی این اتفاق، ارائه محتوا شده است. با دقت به درصد ۴ عنصر دیگر در می‌یابیم که سهم عناصر ابتدایی مثل "که؟" و "کی؟" و کجا جمعاً حدود ۳۳ درصد است. تنها عنصر چه تقریباً ۲۷ درصد در واحدهای تحلیل سهم دارد. عنصر "چه؟" در بسیاری از موارد خبر علاوه بر پرداختن به اصل رویداد، شامل برخی انعکاس‌ها و واکنش‌های به آن رویداد می‌شود و به بیان دیگر، از رویداد اصلی خارج می‌شود.

با توجه به این توضیح می‌توان این نتیجه را گرفت که دو عنصر چرا و چگونه بیشتر از سه عنصر که، کی و کجا مورد توجه قرار گرفته‌است، علیرغم کمتر بودن آن‌ها با افزودن درصد عنصر چه، به سه عنصر ابتدایی ولی اثر دو عنصر چرا و چگونه بیشتر است.

رویدادگرا یا فرایندمدار

با توجه به داده‌های جدول ۲، سهم مورد توجه دو عنصر چرا و چگونه نسبت به سه عنصر ابتدایی بیشتر است و همچنین میزان قابل توجهی از عنصر چه، به مباحث خارج از اصل رویداد و واکنش‌های پس از رویداد پرداخته است. بر این اساس، اغلب محتوای BBC فارسی در رویداد اعدام شیخ نمر، به بررسی گذشته

فعالیت‌های او، دلایل و عوامل اعدام و چگونگی و کیفیت دستگیری، تصویب حکم و اجرای حکم اعدام برای او پرداخته‌اند.

به نظر می‌رسد این اتفاق به جهت پرداختن به سوژه اعدام شیخ نمر، با توجه به سیاست‌های رسانه‌ای BBC فارسی ایجاد شده است. به علاوه می‌توان به اخبار لحظه‌ای و رویدادگرایی BBC فارسی در ادامه اعدام شیخ نمر، یعنی ورود به سفارت عربستان و تخریب آن اشاره نمود. این رسانه، رویداد سفارت‌خانه عربستان را، بصورت رویدادگراییانه دنبال کرد درحالی که اصل اعدام شیخ نمر را با توجه بیشتر به اطلاعات افقی، حاشیه‌ای و پیرامونی مورد انتشار قرار داد و برخورد فرایندمدارانه داشت.

وضعیت تنوع فرم‌های خبری

فرم‌های مورد استفاده در پوشش خبر رویداد اعدام شیخ نمر در BBC فارسی، طبق جدول ۴، از ۴ نوع کلی هستند. خبر و گزارش دو فرم اصلی متنی و فیلم و صوت دو فرم غیر متنی هستند. هماهنگی در جدول مشخص است، میزان محتوای گزارشی که غالباً فرایندمداری را نیز در پوشش خبری دنبال می‌کند، ۷۶،۳ درصد سهم محتوای متنی را تشکیل می‌دهد که در برابر ۲۳،۷ درصد محتوای خبری که رویدادمداری را ایجاد می‌نماید، قابل توجه است.

دو فرم غیر متنی صوت و فیلم نیز در اغلب واحدهای تحلیل محتوا شده به دو عنصر چرا و چگونه پرداخته‌اند. جدول زیر نمایان‌گر این واقعیت است:

جدول ۵ میزان استفاده عناصر خبری در فرم‌های غیر متنی

عناصر خبری	که؟	کی؟	کجا؟	چه؟	چرا؟	چگونه؟
فرم‌های غیر متنی	۱۱	۱	۲	۵	۱۶	۱۴
جمع	۱۹				۳۰	

می‌توان اینگونه نتیجه‌گیری کرد که فرم‌های غیرمتنی صوت و فیلم که تاثیرگذاری بیشتری نسبت به فرم‌های متنی دارند، برفرایندمداری نیز متمرکزند.

نتیجه‌گیری

با توجه به اطلاعات بدست آمده از تحلیل محتوای کمی پوشش خبری BBC فارسی در رویداد اعدام شیخ نمر توسط دولت عربستان سعودی، نتیجه می‌توان گرفت که این پوشش بیش از تاکید بر عناصر خبری که؟،

کی؟، کجا؟ و چه بر دو عنصر چرا و چگونه، نسبت به حجم مطالبی که در ارتباط مستقیم با این رویداد بوده‌اند، داشته است.

به علاوه پوشش خبری BBC فارسی، در این رویداد بیشتر سمت و سوی فرایندمداری داشته و با توجه به سیاست‌های رسانه‌ای خود، کمتر به ابعاد واکنشی این رویداد پرداخته است.

همچنین در فرم‌های مختلف خبر گزارش و فرم‌های متنی و فیلم و صوت در فرم‌های غیرمتنی این رویداد را پوشش داده که در حجم بیشتری از این فرم‌ها رویکرد فرایندمداری، غالب است.

^۱جعفر پور، امیر عباس، بررسی تطبیقی محتوا و ساختار دو سایت BBC فارسی و VOA (صدای آمریکا) در سه ماه زمستان سال ۱۳۸۹، دانشکده روانشناسی، گرایش علوم ارتباطات اجتماعی، با راهنمایی رستمی و مشاوره گرانمایه پور، ۹۱/۲/۱۳

^۲آهنج، نازیلا، تحلیل محتوای پوشش خبری سایت فارسی BBC در تاریخ ۱۰ بهمن ۱۳۸۲ تا ۱۰ اسفند ۱۳۸۲، دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی، دانشگاه آزاد تهران مرکز، راهنمایی خواجه نوری و مشاوره عقیلی، ۱۳۸۴

^۳خبر، شکرخواه، یونس، خبر، چاپ دوازدهم، ۱۳۹۰، ص ۱۳

^۴نصرالهی، اکبر، خبرنگاری، چاپ یازدهم، ۱۳۹۲، ص ۳۴

^۵خبر، شکرخواه، یونس، خبر، چاپ دوازدهم، ۱۳۹۰، ص ۲۱

^۶خبر، شکرخواه، یونس، خبر، چاپ دوازدهم، ۱۳۹۰، ص ۷۳

^۷خبر، شکرخواه، یونس، خبر، چاپ دوازدهم، ۱۳۹۰، ص ۷۴

^۸بدیعی، نعیم، قندی، حسین، روزنامه‌نگاری نوین، چاپ هشتم، ۱۳۹۱، ص ۲۷۷

^۹ <https://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%BE%D8%A7%D8%AF%DA%A9%D8%B3%D8%AA>